

MedieKultur 2

1986

MedieKultur er en fortsættelse af tidsskriftet Massekultur & Medier.

© Forfatterne og MedieKultur

Omslag: Johan Adam Linneballe, MAA, IDD.

Tryk: Werk's Offset, Århus

ISSN 0900-9671

Udgivet med støtte fra Statens humanistiske og Statens samfundsvi-
denskabelige Forskningsråd.

Redaktion:

Jørgen Bang, Århus Universitet
Carsten Hansen, Institut for grænseregionsforskning, Åbenrå
Ida Westh, Københavns Amtskommunes Forberedelseskursus, Ballerup
Anne Hjort, Institut for litteraturvidenskab, KUA
Jørgen Poulsen, Aalborg Universitetscenter (ansvarshavende)
Kim Schrøder, Roskilde Universitetscenter

Redaktions- og tidsskriftsadresse:

MedieKultur
Fibigerstræde 13
AUC, P.B. 159
9100 Aalborg
Tlf. (08) 158522, lok. 3588, kl. 9-13.

Giro
4 10 62 96

Priser:

Abonnement for 85/86 (nr. 1-2): 120 kr. Abonnement for 1986 (nr. 3-4):
130 kr., Enkeltnr. 75 kr. Ved køb af mindst 5 eks. i samme bestilling:
50 kr. pr. eks. Tidligere nre. af Massekultur & Medier (3,5,6,7,9,10,
11,12) kr. 50 pr.nr. Abonnement og enkeltnre. bestilles ved at ind-
betale beløbet på ovennævnte girokonto og angive årgang og nr.

Udgiver:

Sammenslutningen af Medieforskere i Danmark

Forord

I løbet af få år er den ny informationsteknologi blevet et af de centrale problemfelter i massekommunikationsforskningen.

Hvad der i al stilfærdighed startede med nogle mere eller mindre tilgængelige statslige udredninger (f.eks. den franske Nora og Minc-rapport og den vesttyske KTK-kommissions rapportserie) om de fremtidige perspektiver i telematikken, er nu blevet en del af en langt bredere offentlig debat.

SMID har siden 1978 diskuteret telematikens betydning for og placering i massekommunikationsforskningen, specielt spørgsmålet om de nye distributionsformer for TV: Kabler og satellitter.

Redaktionen af MedieKultur vil imidlertid nu søge at føre diskussionen videre af de baner, der rører sig i de danske forskningsmiljøer, hvor diskussionen i stigende grad er kommet til at handle om de bredere kommunikative aspekter ved den nye EDB-teknologi.

I dette nummer af MedieKultur vil vi prøve at belyse, på hvilken måde informationsteknologiens udbredelse griber ind i og ændrer på kommunikativ adfærd og kommunikationspraksis - såvel individuel som kollektiv.

I en oversigtsartikel præsenterer Ib Bondebjerg planerne for at inddrage telematikken som forsknings- og uddannelsesfelt på de danske universiteters humanistiske fakulteter. I den forbindelse diskuterer Ib Bondebjerg de meget væsentlige og helt nødvendige principielle overvejelser humanister må foretage, når de kaster sig ind i det forjættende fremtidsland.

I de tre følgende artikler præsenteres sider af kommunikationsforskningens tilgang til informatikken.

Jytte Møller Christensen og Anker Brink Lund beskriver i artiklen "Teknologivurdering gennem katalyse af behov" et eksperimentelt forsøg med at anvende informationsteknikken i den primære sundhedssektor (den kommunale hjemmepleje). Med deres begreb om 'fremtidsværksteder' er artiklen samtidig et bud på, hvorledes en brugerorienteret teknologivurdering kan gribes an.

Indførelse af informationsteknologiske redskaber i eksisterende arbejdsprocesser ændrer ikke blot ved de overordnede organisationsstrukturer. Det griber dybt ind i den enkelte persons måde at begribe og at gribe sin arbejdsfunktion an på. I artiklen "Kommunikation og EDB" analyserer Peter Bøgh Andersen og Niels Erik Wille

ved hjælp af pragmatikkens sprogbrugsbegreber, hvorledes indførelse af informationsteknologi vil ændre på bevidstheden om arbejdsprocesser. Artiklen bidrager også til opbygningen af en brugerorienteret teknologivurdering, idet den viser betydningen af interaktionsteoretiske eller bredt formuleret: Humanistiske synsvinkler på udformningen af det EDB-programmel (software), som er en afgørende del af informationsteknologiens virkemåde.

I en tredje anvendelsesorienteret artikel "Computer literacy - en diskussion om EDB-anvendelsens begrundelse i undervisningen" analyserer Birthe Lund Jensen, hvorledes EDB-programmeret undervisning vil påvirke den pædagogiske proces i uddannelserne. I dette højaktuelle felt er det vigtigt at vurdere de produktive aspekter over for de elementer, der blot cementerer eller endda genindfører forældede pædagogiske principper.

Temaafsnittet afsluttes med en artikel af Jørgen Poulsen om utopierne bag telematikken. Artiklens hovedtese er, at vores private brug af informationsteknologi vil være behovsstyret og ikke teknologistyret. Utopierne om informationssamfundets velsignelser må derfor starte i en analyse af vores sociale kommunikationsbehov. Her kan medieforskningen bidrage væsentligt, idet mediekonsumet foregriber fremtidens informatikforbrug ved at være præget af lyst, fascination og overflod.

Dette nummer indeholder endvidere to serviceartikler om henholdsvis teledata og hybridnettet. To brikker i det informationsteknologiske netværk, der har nået en milepæl. Jørgen Andreasen gør status over teledata og diskuterer årsagerne til dets manglende udbredelse. Med henvisning til den franske teledatamodel peges på muligheder for forbedringer, der kunne medvirke til systemets udbredelse. For Ole Prehn er det store spørgsmål om det vil lykkes at få hybridnettet udbredt. Prehn giver en up-to-date redegørelse om et emne, hvor udviklingen har gået så stærkt, at det for mange har været svært at bevare overblikket.

Anmeldelsessektionen behandler en række udgivelser med tilknytning til dette nummers tema. Specielt skal der peges på en samlet anmeldelse af den omfattende litteratur, der er blevet udgivet for at understøtte arbejdet med EDB i gymnasiet.

Redaktionen

Informationsteknologi, medier og dannelse

OM INFORMATIK- OG KOMMUNIKATIONSUDDANNELSER PÅ UNIVERSITETET – EN INTRODUKTION

Af Ib Bondebjerg

Teknokratisk dannelse, kulturkritisk dannelse

I det Orwellske år 1984 blussede den kultur- og mediepolitiske debat for alvor op omkring computeren og hele den nye elektroniske medie- og informationsstruktur. Forestillingen om informations-samfundet, som resultatet af den tredje bølge eller revolution efter den industrielle, blev lanceret magtfuldt i den offentlige debat. Sommetider som en negativ skrækvision om et samfund præget af overvågning, kontrol og øget klassesdeling, med den nye informationsteknologi og dens informatik-præsteskab i rollen som magtens redskaber og som den ny ledende klasse. Andre gange som en positiv, utopisk vision og drøm om et globalt kommunikationsfællesskab, hvor de nye mediers mulige dimension som aktive to-vejs-medier og som redskaber for en decentral, kreativ medieaktivitet blev fremhævet, og hvor informativ og kommunikativ kompetence derfor bliver formidlet bredt ud og ikke centraliseret som et magt-system.

Humanioras rolle og skæbne er principielt vigtig at vurdere i begge perspektiver. I den første tendens ligger et perspektiv, der handler om et humaniora, der har solgt sin sjæl til teknologien og den instrumentelle fornuft, og hvor humanioras krise fører til